

Hoffenposten 3. oktober 1945

117068

En ung mann stiller intrikate spørsmål.

Av kapteinløytnant M. C. Steenersen.

Herr statsminister!

Jeg ser av Nidaros for 24. septbr. at De i et foredrag i Bergen dager i forveien ga uttrykk for en viss forbauselse over at en del unge mennesker i Bergen har meldt seg til Fremmedlegionen, og De uttalte videre at «her må det være en feil et eller annet sted». Ja, herr statsminister, det er en feil et eller annet sted; men antagelig ligger feilen Dem så snublande nær at De selv ikke kan se den.

Vi unge, som plutselig ble voksne den 9. april 1940 og som siden har gjort vår plikt mot fedrelandet i mange lange og tunge år, vi vil vite hvilke frukter vår kamp har båret, hvilken fremtid vi kan få i Norge. Den norske ungdom som sloss åpent her hjemme i 1940 og som senere enten fortsatte under jorden i Norge eller som dro hjemmefra for å fortsette kampen fra fremmed jord, er redd i dag. Og hvorfor? Jo, vi kjempet for frihet, frihet, og intet annet, friheten i vårt eget land, Norge. Vi måtte finne oss i atskillig udemokratisk behandling fordi det etter sigende var nødvendig under krigen. I Sverige så vi med forakt på den partiske måte det norske stiller der gikk på. Vi så gode nordmenn i ypperlig fysisk kampform plutselig bli tatt ut av flyet fordi en eller annen ikkestridende politiker måtte

over. Og det hendte ikke sjelden at de stakkars plasser i flyene som sto til disposisjon, ble belagt av personer som var komplett negative for selve kampen, for krigen i seg selv. Hvordan var det f. eks. med den i sin tid så berømte kokkepike? — Men vi kunne ikke si noe, — det var krig!

I England så vi enda tydeligere partipolitikken, — underlige ansettelse i rare stillinger med høye lønninger. Vi så ukompetansen florere; men en kunne ikke si noe — det var krig! Vi fikk skilsmisseeanordningen; men ingen kunne si noe. Vi merket det hemmelige politiske politi som spionerte på sine egne landsmenn, vi fikk høytidelige skriv med diktatorisk tilsnitt om at den som diskuterte politikk eller kritiserte Regjeringen i åpne forsamlinger, ville bli straffet. «Skutt blir den som — — —», parallellen slår en!

Men ungdommen sloss videre — for friheten! Vi var i Statens tjeneste og vi merket for første gang med forbauselse hva det ville si. Intriger og renkespill, smisking og fjanting. Her spurtes ikke så meget hva kan du og hva vil du, som hva mener du om meg, din foresatte, og hva er ditt politiske syn? Vi merket det kanskje tydeligst vi unge som var vant til en ren og frisk atmosfære, og ikke denne syke luften og fortettede stemningen. All oppdrift og energi forsvant, ærgjerrigheten likeså, og vi ble «statstreler», — helt automatisk trådte vi videre i tre skeverket mens sjelen og hjernen ble stadig svakere og svakere. Men vi gjorde det fordi vi mente det bare var en overgang til friheten som skulle komme etterpå.

Vel, ungdommen er kommet hjem og venter fremdeles på friheten. Men hvor blir den av? Vi er ennu i uniformene som vi trofast har båret i mange år, til tross for at vi som ekte nordmenn ikke kan fordra slikt «uniformstøys»! Er Regjeringen kanskje redd for å dimittere for mange før valgene p. gr. a. at det kanskje i så fall kunne bli for mange som ville skrike ut om forholdene? Så lenge vi er i uniform kan vi jo ikke stå på en politisk talerstol, — et smart trekk!

Hvor er friheten vi kjempet for? Statsministeren er forbauset over ungdommen fra Bergen! Vi, ungdommen, hr. statsminister, er mere enn forbauset over Dem! Statsministeren taler store ord om å heve det sosiale og kulturelle nivå, — ja, mere enn gjerne! Men det sosiale nivå har for meg, en alminnelig ung mann, alltid betydde levestandarden. Og det kulturelle nivå har betydde den åndelige opplæring. Men hvordan, hr. statsminister, kan disse to ting influeres av at kull-, bensin-, kaffe- og sukkerimporten overtas av Staten? Statsdriften kjenner vi til nu fra vår tid i utlendighet. Men hvor i all denne statsimport og statsmonopolisering blir det av friheten, — den vi kjempet for? Friheten til å leve sitt eget liv, til å få brukt sine evner fritt, til å tenke fritt og arbeide fritt, — kort sagt, hvor blir det av friheten til å være en fri mann?

Hr. statsminister, jeg må si jeg føler som ungdommen i Bergen! Jeg har levd i Norge hele mitt liv før krigen, — jeg gjorde min plikt for Norge under krigen, og nu den første etterkrigstiden har jeg gjort det samme. Men nu har jeg begynt å studere de prosjekter immigrasjonslandene, der friheten lever, har å tilby meg. Nu vil jeg nemlig ha den frihet jeg har kjempet for under hele krigen; men dessverre ser det ikke ut til at jeg skal finne den her i Norge. Nu har jeg levd lenge nok under de diktatoriske styresett, og jeg er lei av Regjeringens nazistisk betonte dogme om at borgerne er til for staten. Det er vi ikke; men staten er til for vår skyld, — for oss, ungdommen! — Men før jeg helt bestemmer meg for min egen fremtid, vil jeg spørre: «Hvilke fremtidsmuligheter kan Norge tilby en frihetselskende og initiativrik ung mann med handelsutdannelse?»

Og valgene vil gi meg svar.

Martin C. Steenersen jr.